

Πορίσματα του 3ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου με το γενικό θέμα: «Ευθανασία»

[Οικουμενικό Πατριαρχείο](#) / [Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας](#)

Την Παρασκευή, 24 Οκτωβρίου 2025, στην Κεντρική Αίθουσα του Συνεδριακού Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου «ΘΕΟΜΗΤΩΡ», σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, πραγματοποιήθηκε η έναρξη των εργασιών του 3ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου, με γενικό θέμα την «Ευθανασία».

Συμμετείχαν ο Εκπρόσωπος της Α. Θ. Παναγιόττης, του Οικουμενικού Πατριάρχου

κ.κ. Βαρθολομαίου, Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος, οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Πέτρας και Χερρονήσου κ. Γερασίμου, Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρων και Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομος, και Ποιμενάρχης της τοπικής Μητροπόλεως, οι Θεοφιλέστατοι Επίσκοποι Μελβούρνης κ. Κυριάκος, Καμπέρας κ. Αθηναγόρας και Κνωσού κ. Μεθόδιος, καθώς, επίσης, και οι Άρχοντες του τόπου, ο Περιφερειάρχης Κρήτης, Εντιμολογιώτατος Άρχων Έξαρχος της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, κ. Σταύρος Αρναουτάκης, η Μαρία Λιονή, Αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνης, ο Δήμαρχος Ρεθύμνης κ. Γεώργιος Μαρινάκης, ο Δήμαρχος Μυλοποτάμου κ. Γεώργιος Κλάδος, Αντιδήμαρχοι, οι επικεφαλής των Στρατιωτικών Αρχών και των Σωμάτων Ασφαλείας, ο Κοσμήτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής κ. Εμμανουήλ Καραγεωργούδης, μέλη της Ακαδημαϊκής και Επιστημονικής Κοινότητας, κληρικοί, μοναστικές αδελφότητες και πολυπληθές ακροατήριο.

Τον **Αγιασμό** τέλεσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πέτρας και Χερρονήσου κ. Γεράσιμος και της πανηγυρικής εναρκτήριας συνεδρίας προήδρευσε υποδειγματικά ο Ελλογιμώτατος κ. Κοσμήτορας.

Αρχικά αναγνώστηκε, από τον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας και Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου κ. Μακάριο, το Σεπτό Μήνυμα της Α.Θ. Παναγιόττος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ο οποίος, μεταξύ άλλων, τόνισε:

«Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησίαὼς μήτηρ φιλόστοργος συμπάσχει μέ τούς ἀσθενεῖς καί ὀδυνωμένους, προσεύχεται διά τήν ἐνίσχυσίν των, παρέχει τά ἁγιαστικά καί σωστικά θεοῖδρυτα Μυστήρια, οἰκονομεῖ τάς ἀδυναμίας, κατανοεῖτάς πτώσεις, συγχωρεῖ τούς ἁμαρτάνοντας, δέχεται τούς ἐπιστρέφοντας καί, ἐν ἐνίλόγῳ, οὐδένα ἀπορρίπτει καί οὐδενός τήν ἐλευθέραν βούλησιν καί ἐπιλογήν ἐκβιάζει. Ἐν ταύτῳ ὅμως θεωρεῖ τήν “εὐθανασίαν” ὡς ὀλέθριον ἐπιλογήν, ἣτις θέτει ἐν ἀπολύτῳ κινδύνῳ τήν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, διό καί προβάλλει τό ἀσκητικόν ἥθος καί τήν παιδαγωγικήν, εἰμή καί σωστικήν ἀξίαν τοῦ πόνου, τῆς ἀσθενείας καί τῆς δοκιμασίας, κατὰ τόν παύλειον λόγον “ἡ θλίψις ὑπομονήν κατεργάζεται, ἡ δέ ὑπομονή δοκιμήν, ἡ δέ δοκιμή ἐλπίδα, ἡ δέ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐνταῖς καρδίαις ἡμῶν διά Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν” (Ρωμ. ε', 3-5)».

Εν συνεχείᾳ, **απηύθυνε χαιρετισμό ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας** κ. Μακάριος, με την ιδιότητα του Προέδρου της Συνοδικής Επιτροπής επί της Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ο οποίος και περιέγραψε αδρομερώς την θεματική του Συνεδρίου και έθεσε τους προβληματισμούς από την πλευρά της Ορθοδόξου Θεολογίας. Ακολούθησαν ο

χαιρετισμός της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης, τον οποίο ανέγνωσε ο Αρχιεπίσκοπος της Συνόδου, Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Νήφων Βασιλάκης, οι χαιρετισμοί του επιχωρίου Ποιμενάρχου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, του Περιφερειάρχου Κρήτης, της Αντιπεριφερειάρχου και του Δημάρχου Ρεθύμνης, και το μήνυμα του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και Βουλευτού Ρεθύμνου κ. Ιωάννη Κεφαλογιάννη, το οποίο ανέγνωσε ο Ελλογιμώτατος Πρόεδρος της Συνεδρίας.

Η πρώτη ημέρα του συνεδρίου έληξε με την εισαγωγική ομιλία του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου, με τίτλο «Ἡ εὐθανασία ὡς κατάφαση τοῦ θανάτου καὶ ἄρνηση τῆς Ἀναστάσεως ἢ ὁ πειρασμὸς τῆς Καλυψοῦς», ο οποίος μέσω μιας, πραγματικά, πρωτότυπης και ευφυούς σύλληψης, χρησιμοποιώντας λόγο παραβολικό και αλληγορικό και λαμβάνοντας αφορμή από την Οδύσσεια του Ομήρου, ταξίδεψε τους ακροατές από τα ηρωικά έπη στον ευαγγελικό και πατερικό λόγο, διαπλέοντας το πέλαγος της φιλοσοφίας και της θεολογίας. Εξαίροντας την παιδευτική αξία των Ομηρικών Επών και επιχειρώντας μια αλληγορική ερμηνεία στην ε΄ Ραψωδία της Οδύσσειας και την σχέση του ήρωα με την Καλυψώ, μύησε τους συνέδρους σε πρωτόγνωρους δρόμους σκέψης, σχετικά με το ακανθώδες ζήτημα της ευθανασίας.

Ακολούθησε γόνιμη συζήτηση και, εν συνεχεία, παρατέθηκε επίσημο δείπνο προς τιμήν του Σεβασμιωτάτου Προέδρου και των εκλεκτών συνέδρων από τον Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη, Μητροπολίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομο.

Το Σάββατο, 25 Οκτωβρίου, συνεχίστηκαν οι **εργασίες του Συνεδρίου**, με την παρουσία του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου, Προέδρου της Συνοδικής Επιτροπής επί της Βιοηθικής, του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Ευγενίου, ο οποίος απηύθυνε εγκάρδιο χαιρετισμό, του οικείου Ποιμενάρχου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, της Αντιπεριφερειάρχου Ρεθύμνης κυρίας Μαρίας Λιονή, των Ενδοξοτάτων, Επιτίμου Αρχηγού ΓΕΕΘΑ κ. Μανούσου Παραγιουδάκη και Ταξιάρχου κ. Εμμανουήλ Παπαδάκη, Βοηθού του Γενικού Αστυνομικού Διευθυντού Κρήτης, της Προέδρου του Ιατρικού Συλλόγου Ρεθύμνου κυρίας Αναστασίας Καπελέρη, εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, φορέων και συλλόγων του τόπου, κληρικών, μελών μοναστικών αδελφοτήτων και ενδιαφερομένων από την τοπική κοινωνία και ευρύτερα.

Κατά την **πρώτη συνεδρία**, με τίτλο «Ευθανασία: Αντιστίξεις και Συνάψεις» και υπό την προεδρία του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Βασιλείου Παπαδάκη, Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Αγίας Αναστασίας της Ρωμαίας και Ιεροκήρυκος της

Ιεράς Μητροπόλεως Ρεθύμνης, παρουσίασαν την εισήγησή τους: ο Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος Μαρούδας, εκ της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας, οι Ελλογιμώτατοι κ. Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, και κ. Κωνσταντίνος Κορναράκης, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, και, τέλος, ο Ελλογιμώτατος κ. Χρήστος Λιονής, Ομότιμος Καθηγητής της Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Κατά τη **δεύτερη θεματική ενότητα** με τίτλο «Ευθανασία: Φιλοσοφικές και Ανθρωπολογικές Ψηλαφήσεις» και υπό την προεδρία του Ελλογιμωτάτου κ. Βασιλείου Χριστοδουλάκη, Δικηγόρου και Δρος Νομικής, ομίλησαν οι: Εντιμολογιώτατος Αρχων Διδάσκαλος του Γένους κ. Κωνσταντίνος Δελικωσταντής, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, ο Ελλογιμώτατος κ. Μιλτιάδης Βάντσος, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, και ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Καμπέρας κ. Αθηναγόρας, Πρόεδρος της Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αυστραλίας.

Ακολούθησε η **τρίτη και τελευταία θεματική συνεδρία** με τίτλο «Ευθανασία: Εμπειρίες, διλήμματα και προκλήσεις», υπό την προεδρία του Ελλογιμωτάτου κ. Δημητρίου Σκρέκα, Επικούρου Καθηγητού του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατά την οποία ομίλησαν οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος, Πρόεδρος της Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος (διαδικτυακώς), και Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρων, καθώς και ο Εντιμώτατος κ. Αγαμέμνων Μπακάκος, Ιατρός-Πνευμονολόγος.

Όλοι οι εισηγητές με μεστό και τεκμηριωμένο λόγο, ανέπτυξαν το εξόχως επίκαιρο και ακανθώδες θέμα της ευθανασίας με άξονα πάντοτε την Ορθόδοξη Θεολογία και με ενδιαφέρουσες και πολυεπίπεδες προεκτάσεις και αναφορές στα πεδία της Φιλοσοφίας, της Κοινωνιολογίας, της Ηθικής, της Ιατρικής και της Νομικής. Αξιόλογες ήταν οι παρεμβάσεις και ερωτήσεις των συνέδρων μετά από τις εισηγήσεις, καθώς και οι απαντήσεις των εκλεκτών εισηγητών.

Την Κυριακή, 26 Οκτωβρίου 2025, τελέστηκε στο **Καθολικό της Ιεράς Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Μονής Τιμίου Σταυρού Βωσάκου Μυλοποτάμου** **αρχιερατική Θεία Λειτουργία**, ιεουργούντος του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου και συμπροσευχομένων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνος και Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, καθώς και των Θεοφιλεστάτων Επισκόπων Μελβούρνης κ. Κυριακού και Καμπέρας κ. Αθηναγόρου, πρεσβυτέρων και διακόνων, με τη συμμετοχή των Συνέδρων και πολλών πιστών. **Τον θείο λόγο εκήρυξε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας.**

Μετά την ευχαριστιακή Σύναξη πραγματοποιήθηκε στο Συνοδικό της Μονής η καταληκτήρια συνεδρία, κατά την οποία απηύθυναν χαιρετισμό οι Εντιμότατοι κ. Γεώργιος Κλάδος, Δήμαρχος Μυλοποτάμου, κ. Σωκράτης Κεφαλογιάννης, Δήμαρχος Ανωγείων, και κ. Γεώργιος Αγριμανάκης, εκ των Αντιδημάρχων του Δήμου Ηρακλείου. Στη συνέχεια, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομος ανέγνωσε τα Πορίσματα του Συνεδρίου, τα οποία μετά από ενδιαφέρουσα συζήτηση έγιναν ομοφώνως αποδεκτά από τους Συνέδρους.

Εν κατακλείδι, ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος ευχαρίστησε εγκαρδίως εκ μέρους όλων των συνέδρων τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομο και όσους συνέβαλαν στη διεξαγωγή και φιλοξενία του Συνεδρίου και μετέφερε τις πατρικές και Πατριαρχικές ευχές της Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στον Ποιμενάρχη και στους συνέδρους. Εκ μέρους της Συνάξεως, ο επιχώριος Μητροπολίτης κ. Πρόδρομος εξέφρασε θερμές ευχαριστίες προς τον Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας για την καθοριστική συμβολή του στην άρτια διοργάνωση και την λίαν επιτυχή διεξαγωγή των εργασιών του 3ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου και, εν γένει, για την προσφορά του στον εν Αυστραλία χριστώνυμο λαό του Θεού και, ευρύτερα, στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Εν συνεχεία, άπαντες παρεκάθησαν σε επίσημο γεύμα στην Τράπεζα της Μονής, το οποίο παρετέθη με την ευγενική φροντίδα του Καθηγουμένου της Μονής, Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Τιμοθέου Παναγιωτάκη.

Η διοργάνωση του παρόντος Συνεδρίου διατρανώνει το συνεχές ενδιαφέρον της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας για τα οριακά ζητήματα της υπάρξεως και τα συναφή ανθρωπολογικά, ηθικά, πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα που εγείρονται και, παράλληλα, δηλώνει την επιθυμία της Μητρός Εκκλησίας για συμμετοχή στον διάλογο με τις ανθρωπιστικές και τις θετικές Επιστήμες. Σε

αυτήν την προοπτική κινήθηκαν οι εισηγήσεις των εγκρίτων ομιλητών και οι γόνιμες σχετικές συζητήσεις. Ακολουθως, προτείνονται για περαιτέρω προβληματισμό και συζήτηση τα ακόλουθα πορίσματα:

1. Η **ευθανασία** είναι ένα από τα πιο λεπτά και σύνθετα σύγχρονα ζητήματα, που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι κοινωνίες μας. Είναι αδιανόητο η Εκκλησία να μη συμμετέχει στη συζήτηση για το μεγάλο αυτό υπαρξιακό ερώτημα, εκφράζοντας με ενάργεια την Ευαγγελική αλήθεια και την Πατερική διδασκαλία για τον επίγειο και τον αιώνιο προορισμό του ανθρώπου και αναδεικνύοντας τον αδιαπραγμάτευτο χαρακτήρα του απολύτου σεβασμού της ανθρώπινης ζωής. Σε αυτήν την προοπτική είναι απαραίτητος ο ειλικρινής διάλογος της Εκκλησίας με την ιατρική επιστήμη.

2. Η **ζωή** και η προοπτική της κατά χάριν θεώσεως είναι υπέρτατο δώρο του Θεού στον άνθρωπο. Η επιθυμία της κατάκτησης της αθανασίας, με έναν τρόπο που αντιστρατεύεται το θέλημα του Θεού και διαρρηγνύει τη σχέση μαζί Του, είναι απότοκο της Πτώσης, με συνέπεια όχι την ποθούμενη αθανασία, αλλά τη φθορά και τον θάνατο. Υπαρκτική πληρότητα και ζωή σημαίνουν κοινωνία και ένωση με τον Τριαδικό Θεό και όχι αυτονόμηση και απομάκρυνση από Αυτόν. Η ευθανασία δεν μπορεί να οδηγήσει στην εν Χριστώ αθανασία.

3. Η ευθανασία κατανοείται, από τους συγχρόνους θιασώτες του **ακραίου αυτονομισμού**, ως έσχατη έκφραση της ελευθερίας τους. Όμως, ναι στην ευθανασία σημαίνει υποδούλωση στη ματαιότητα της θνητότητας, αντιμετώπιση του ανθρώπου μόνον ως βιολογική και πεπερασμένη ύπαρξη και άρνηση της δυνατότητας μετοχής σε ένα καινούργιο τρόπο του είναι, που προσφέρεται διά της Αναστάσεως, απόρριψη, εν τέλει, του ίδιου του απολυτρωτικού έργου του Κυρίου και των ευεργετημάτων του. Όταν ο άνθρωπος κατανοεί τον εαυτό του απλώς ως “άνθρωπο”, ανεξάρτητα από τη διάσταση του Υπερβατικού, στερείται των δημιουργικών υπαρκτικών δυνατοτήτων του. Κατ’ ουσίαν, το γεγονός ότι ο άνθρωπος έχει ανάγκη τον Θεό και ότι είναι «Θεού χωρητικός», αποτελεί την μέγιστη τελειότητά του.

4. Η **θέση της Εκκλησίας** στο θέμα της ευθανασίας μπορεί να κατανοηθεί ορθώς στη συνάφεια της χριστιανικής θεολογίας της ελευθερίας. Τίποτε, σε θεολογική προοπτική, δεν είναι δυνατόν να θεμελιωθεί χωρίς αναφορά στη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό ή, προσφυέστερα, στη σχέση του Θεού με εμάς. Ο άνθρωπος δεν είναι αντικείμενο πειραματισμών, έχει θεία προέλευση, και η ζωή του έχει αμετακίνητη κατεύθυνση και εσχατολογικό προσανατολισμό. Στην ανίατη ασθένεια, στην γεροντική άνοια, στην βαριά αναπηρία ενυπάρχει η αγάπη του Θεού, η οποία υπερβαίνει την ανθρώπινη λογική και τον αναφέρει, πέρα από την

φθορά, στον αιώνιο προορισμό του. Η αξιοπρέπεια είναι ένα οντολογικώς αναφαίρετο χαρακτηριστικό του ανθρωπίνου προσώπου. Η θεολογία μας, και ενώπιον του ζητήματος της ευθανασίας, οφείλει να αναδεικνύει το υπαρξιακό περιεχόμενο και το νόημα της εν Χριστώ ελευθερίας και την αλήθεια ότι χωρίς κοινωνία με τον Θεό της αγάπης, ο άνθρωπος αδυνατεί να διαχειριστεί το αναπότρεπτο του θανάτου, χωρίς να απωλέσει τη σωτηριολογική του προοπτική. Δεν υπάρχει αυθεντική ελευθερία ως απόλυτη αυτεξουσιότητα για τον πλασθέντα κατ' εικόνα Θεού άνθρωπο.

5. Με την **πρακτική της «υποβοηθούμενης αυτοκτονίας»** προβάλλεται το πρότυπο του αυτονομημένου ανθρώπου, ο οποίος δεν ανέχεται την ασθένεια, τη δοκιμασία και τον πόνο. Με τον τρόπο αυτό, κινδυνεύουμε να οικοδομήσουμε κοινωνίες συγκρουσιακές και ανάλγητες, χωρίς συμπόνια και φιλανθρωπία, οι οποίες διεκδικούν το δικαίωμα να αποφασίζουν για τη ζωή και το θάνατο των μελών τους, θυματοποιώντας, κατ' εξοχήν, τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ενώ, παράλληλα, οδηγούμαστε σε ένα περιβάλλον Τεχνο-ολοκληρωτισμού, που απομειώνει την αξία του ανθρωπίνου προσώπου.

6. Η Εκκλησία επευλογεί όποιον επιθυμεί να εξαντλήσει όλα τα μέσα που διαθέτει η **ιατρική επιστήμη** προκειμένου να παρατείνει τη ζωή του, ακόμη και στο τελικό στάδιο. Παράλληλα, όμως, και έχοντας το πρότυπο του συγχρόνου Αγίου Παΐσιου, κατανοεί όποιον δεν επιθυμεί να παρατείνει τη διαδικασία του θανάτου του και να επιτείνει την οδύνη στο τελικό στάδιο.

7. Οι **σύγχρονες τάσεις** για αποδοχή της «εκούσιας ευθανασίας» ευνοούν την άσκηση πίεσης προς τους ασθενείς να επιδιώξουν την επίσπευση του τέλους τους, οδηγούν στον κλονισμό της σχέσης ιατρού-ασθενούς και παραθεωρούν την ισχύ της εντολής «ου φονεύσεις». Μέσα σε αυτό το πνεύμα δεν γίνεται αποδεκτή από την Ορθόδοξη θεολογία η εφαρμογή της ευθανασίας για τους ψυχικώς νοσούντας ασθενείς και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

8. Η **σύγχρονη μαζική διείσδυση της τεχνολογίας** στον χώρο της υγείας προήγαγε την θεραπευτική διάσταση της ιατρικής, και έδωσε νέα προοπτική στην ανακουφιστική φροντίδα για τον πάσχοντα. Η Εκκλησία ενθαρρύνει τη δημιουργία Κέντρων ανακουφιστικής φροντίδας, και, παράλληλα, προτρέπει τον καθένα από εμάς να προσφέρει χρόνο και ενέργεια για την φροντίδα των ασθενών στο σπίτι τους. Με τον τρόπο αυτό οι ασθενείς εντάσσονται σε ένα περιβάλλον αλληλεγγύης, νιώθουν αγαπητοί, αποδεκτοί και πολύτιμοι, ενώ διανύουν με αισθήματα σιγουριάς και ασφάλειας το υπόλοιπο της ζωής τους. Συναφώς, τονίζεται ότι η προσωποκεντρική ανακουφιστική φροντίδα, βελτιώνει την ποιότητα της ζωής, τη συναισθηματική πληρότητα και την αυτοεκτίμηση των

ασθενών και οδηγεί στην ψυχική ενδυνάμωση και, τελικώς, απομακρύνει τη σκέψη και την επιθυμία για ευθανασία.

9. Οι **χριστιανικές θέσεις**, και στο θέμα της ευθανασίας, οφείλουν να διατυπώνονται πάντοτε με ποιμαντική ευαισθησία και όχι με γενικεύσεις και νομικιστικό πνεύμα. Εκφράζεται η ευχή να αυξηθεί το ενδιαφέρον όλων μας για τους ανθρώπους τελικού σταδίου, με προτεραιότητα στα θέματα, που αφορούν στις οριακές καταστάσεις της ανθρώπινης ζωής. Στο πλαίσιο αυτής της μέριμνας, είναι πολύ σημαντικό να καλλιεργείται στον ασθενή η ελπίδα και η εμπιστοσύνη στην πρόνοια του Θεού. Η χριστιανική ποιμαντική φροντίδα ανήκει στον άνθρωπο

